

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до статті 5 Закону України «Про судовий збір» (щодо доповнення переліку суб'єктів, які звільняються від сплати судового збору) (реєстр. № 4393 від 12 квітня 2016 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 17 січня 2019 року (протокол № 76) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до статті 5 Закону України «Про судовий збір» (щодо доповнення переліку суб'єктів, які звільняються від сплати судового збору) (реєстр. № 4393 від 12 квітня 2016 року), поданий народними депутатами України Безбахом Я.Я., Сольваром Р.М. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою узгодження між собою положень чинного законодавства стосовно наявності у окремих категорій осіб пільг щодо сплати судового збору задля забезпечення єдності судової практики у вирішенні питання про звільнення від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях споживачів, ветеранів війни та осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», а також сторін у справах про оскарження постанов про відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, чи прокуратури.

Для досягнення мети авторами пропонується частину першу статті 5 доповнити пунктами 17, 18 та 19 і звільнити від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях такі категорії осіб: «17) ветерани війни та особи, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», – у справах щодо спорів, пов'язаних з розглядом питань стосовно їх соціального захисту; 18) споживачі – у справах щодо спорів, пов'язаних з порушенням їхніх прав; 19) сторони – у справах про оскарження постанов про відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, або прокуратури».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19).

Відповідно до статті 92 Конституції України визначено перелік питань, що мають регулюватися виключно законами України, зокрема, виключно законами України визначаються система оподаткування, податки і збори, у тому числі судовий збір, як особливий різновид державного збору, засади його сплати тощо.

Законом України «Про судовий збір» на законодавчому рівні врегульовано питання справляння судового збору, сплата якого передбачена Кодексом адміністративного судочинства України, Цивільним процесуальним кодексом України та Господарським процесуальним кодексом України.

Положення згадуваного Закону визначають поняття судового збору, платників та об'єкти справляння судового збору, розміри ставок, пільги щодо сплати судового збору, порядок сплати та повернення судового збору, підстави відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати, спрямування судового збору.

Судовий збір як різновид судових витрат передбачає установлені та передбачені чинним законодавством у вигляді грошових коштів витрати сторін, інших осіб, які беруть участь у справі, понесені ними у зв'язку з її розглядом та вирішенням, а у випадках їх звільнення від сплати – це витрати держави, які вона несе у зв'язку з вирішенням конкретної справи.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Рекомендація щодо заходів, які полегшують доступ до правосуддя № R (81)7, прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 14 травня 1981 року, та практика Європейського суду з прав людини під час застосування цієї Конвенції не визнають необхідність сплати судових витрат обмеженням права доступу до суду. Разом із тим, ураховуючи положення пункту 1 статті 6 Конвенції та прецедентну практику Європейського суду з прав людини (зокрема, рішення від 19 червня 2001 року у справі «Креуз проти Польщі» (*Kreuz v. Poland*)), сплата судових витрат не повинна перешкоджати доступу до суду, ускладнювати цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, та має переслідувати законну мету.

Відповідно до статті 22 Конституції України конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових

законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

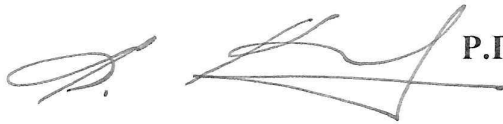
Згідно зі статтею 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Однією з основних засад судочинства в Україні є «рівність всіх учасників судового процесу перед законом і судом» (пункт 2 частини третьої статті 129 Конституції України).

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), внесення запропонованих проектом Закону змін до чинного законодавства узгоджується з нормами Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до статті 5 Закону України «Про судовий збір» (щодо доповнення переліку суб'єктів, які звільняються від сплати судового збору) (реєстр. № 4393 від 12 квітня 2016 року), поданий народними депутатами України Безбахом Я.Я., Сольваром Р.М. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ